

PARTER**Kärande**

Antidiskrimineringsbyrån Uppsala, Sensus Svealand, 817600-7360
Västra Ågatan 16
753 09 Uppsala

Ombud: Aida Babakirad
Antidiskrimineringsbyrån Stockholm Norr, Sensus Stockholm Gotland
Torkel Knutssonsgatan 39
118 49 Stockholm

Ombud: Hanin Shakrah
Antidiskrimineringsbyrån Uppsala, Sensus Svealand
Adress som ovan

Ombud: Maja Sköld
Diskrimineringsbyrån Gävleborg, Sensus Svealand
Första Magasinsgatan 5
803 10 Gävle

Svarande

Arbetsförmedlingen, 202100-2114
113 99 Stockholm

Ombud: Verksjuristen Maria Lilja
Adress som ovan

DOMSLUT

1. Arbetsförmedlingen ska till Kristen Hope betala 10 000 kr i diskrimineringsersättning jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 22 november 2019 till dess betalning sker.
2. Vardera part ska stå sin rättegångskostnad.

OSTRIDIG BAKGRUND M.M.

Den 5 september 2017 skrevs Kristen Hope in som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Hon blev därefter kallad att delta i ett planeringsmöte den 18 september 2017. Kallelsen innehöll bl.a följande information: *”Kom ihåg att ta med giltig legitimation till mötet! Är du inte svensk medborgare måste du dessutom ta med handlingar som styrker att du har rätt att arbeta i Sverige.”*

Kristen Hope är svensk medborgare och tog med legitimation från Skatteverket till mötet den 18 september 2017. När handläggaren som Kristen Hope skulle träffa vid mötet hörde att Kristen Hope pratade med brytning blev hon ombedd att styrka sitt medborgarskap genom uppvisande av pass eller nationellt id-kort. Legitimationshandlingen från Skatteverket var inte tillräcklig eftersom den endast visar identitet. Kristen Hope hade inte med sig pass. Eftersom handläggaren inte kunde verifiera medborgarskapet hölls inte mötet utan ett nytt möte bokades till den 6 oktober 2017. Detta gjorde att Kristen Hope upplevde starkt obehag samt kände sig ifrågasatt, misstänkliggjord och förnedrad. Hon blev frustrerad, upprörd och mådde väldigt dåligt av händelsen. Hon började gråta och gick in på toaletten på Arbetsförmedlingens kontor innan hon kunde ta sig därifrån.

Antidiskrimineringsbyrån Uppsala, Sensus Svealand (**”Antidiskrimineringsbyrån”**) har som part i rätt tid väckt talan mot Arbetsförmedlingen för Kristen Hope, som har medgett detta.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Antidiskrimineringsbyrån har yrkat att tingsrätten ska förplikta Arbetsförmedlingen att till Kristen Hope utge 23 249 kr i diskrimineringsersättning, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning till dess betalning sker.

Arbetsförmedlingen har bestritt käromålet och motsatt sig att betala diskrimineringsersättning. Något belopp har inte vitsordats som skäligt. Sättet att beräkna ränta har vitsordats som skäligt i och för sig.

Båda parter har begärt att tingsrätten ska förordna att vardera part ska stå sin egen rättegångskostnad.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

Antidiskrimineringsbyrån

I första hand görs gällande att Kristen Hope utsatts för direkt diskriminering, i andra hand indirekt diskriminering och i tredje hand att Arbetsförmedlingen har lämnat en instruktion att diskriminera.

Direkt diskriminering

På grund av att Kristen Hope vid planeringsmötet med handläggaren på Arbetsförmedlingen talade svenska med engelsk brytning/dialekt frågade handläggaren var hon kom ifrån och krävde att Kristen Hope skulle styrka sitt svenska medborgarskap genom uppvisande av pass eller nationellt id-kort. När hon inte kunde göra detta eftersom hon inte hade med sig sådana handlingar ställdes planeringsmötet in trots att Kristen Hope är svensk medborgare och hon nekades därmed det stöd hon hade rätt till. Förfarandet har inneburit att Kristen Hope har missgynnats på grund av sin etniska tillhörighet. En svensk medborgare utan brytning hade inte blivit behandlad på samma sätt.

Kristen Hope missgynnades i både objektivt och subjektivt hänseende när hon nekades rådgivning under planeringsmötet. Det objektiva missgynnandet bestod i det faktum att hon led en faktisk förlust genom att nekades det stöd som hon hade rätt till. Kristen Hope hade under hösten 2017 inte full sysselsättning. Hon hade behov av hjälp och såg fram

emot att komma igång med arbetssökandet. Mötet ställdes in och hon fick därför inte ta del av de insatser och tjänster som följer av planeringsmötet. Hon försattes i ett sämre läge än en person som hade godtagits som svensk medborgare.

I Arbetsförmedlingens Handläggarsöd (Af-2020/0005 6208) beskrivs planeringsmötets centrala roll i det stöd som arbetssökande kan förvänta sig ifrån Arbetsförmedlingen. Mötet ska också vara ett tillfälle för handläggaren att tillsammans med den arbetssökande genomföra en kartläggning av förutsättningarna för arbete eller studier utifrån tidigare utbildning, erfarenheter, yrkesvana, önskemål om framtida arbete och eventuella begränsningar. Det är inte rättigheterna som är knutna till inskrivningsdatumet som Kristen Hope gör anspråk på utan planeringsmötet inklusive de insatser, fördelar och konsekvenser som mötet skulle ge med sig. Denna tjänst blev hon nekad. Det saknar betydelse att Kristen Hope hade en viss sysselsättningsgrad redan före planeringsmötet. En annan svensk medborgare hade fått tillgång till denna samhällsservice utifrån Kristen Hopes arbetsförhållanden men utan att bli ifrågasatt eller avkrävas bevis på medborgarskap.

Det subjektiva missgynnandet består i den kränkning och det obehag som förfarandet innebar för Kristen Hope. Hon fick inte det stöd hon hade rätt till när hon såg fram emot att komma igång med sitt arbetssökande. Hon blev istället ifrågasatt och misstrodd av arbetsförmedlaren när hon berättade att hon var svensk medborgare. Det var ett kränkande bemötande som skadade Kristen Hopes förtroende för Arbetsförmedlingen.

Kristen Hope behandlades annorlunda än hur en svensk medborgare utan dialekt/brytning skulle ha behandlats i en jämförbar situation. En sådan person (antingen faktisk eller hypotetisk) behöver inte eller skulle inte ha behövt visa pass eller nationellt id-kort för att styrka sitt svenska medborgarskap. Mötet skulle för en sådan person inte ha ställts in och medborgarskapet skulle inte ha ifrågasatts.

Diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet innefattar nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Frågan om Kristen Hopes ursprung aktualiserades av hennes brytning och då en direkt fråga var Kristen Hope kommer ifrån. Det faktum att hon tvingades styrka sitt medborgarskap baseras enbart på handläggarens subjektiva uppfattning om hennes faktiska brytning, vilket innebär en särbehandling som har direkt samband med diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet.

Indirekt diskriminering

Den kallelse Arbetsförmedlingen skickat ut, dvs. att endast den som inte är svensk medborgare ska ta med pass eller nationellt id-kort till planeringsmötet, har inneburit att Kristen Hope har utsatts för indirekt diskriminering på grund av etnisk tillhörighet. Arbetsförmedlingen har tillämpat en regel som framstår som neutral men som särskilt missgynnar personer med annan etnisk tillhörighet än svensk. Den regel som till synes är neutral är informationen i kallelsen till planeringsmötet, nämligen att arbetssökande ska ta med giltig legitimation till mötet och att det för svenska medborgare är tillräckligt med legitimationshandling (dvs. inte krav på handling som styrker medborgarskap, t.ex. pass). I praktiken behöver svenskar med viss etnisk tillhörighet styrka sitt medborgarskap med pass eller nationellt id-kort trots att giltig legitimation medtas. Regeln påverkar personer med olika attribut såsom utseende och brytning i praktiken olika. Regeln missgynnade Kristen Hope eftersom hon talade med brytning/dialekt och då fick uppge att hon ursprungligen kommer från Kanada. Tillämpningen av regeln har inneburit ett missgynnande för Kristen Hope, som behandlades sämre än någon annan i en jämförbar situation och missgynnandet utgjorde en följd av Kristen Hopes etniska tillhörighet (i enlighet med vad som anges ovan). Antidiskrimineringsbyrån medger att tillämpningen av regeln (kallelsens utformning) har haft ett berättigat syfte. Det förnekas dock att förfarandet har varit lämpligt eller nödvändigt för att uppnå syftet.

Instruktion att diskriminera

Alternativt har Arbetsförmedlingen överträtt diskrimineringslagstiftningen genom att lämna en instruktion att diskriminera. Instruktionen består i att handläggaren måste säkerställa medborgarskap och de verktyg som finns för detta är handläggarens subjektiva bedömning av om personen är svensk medborgare eller inte.

Ersättningens storlek

Med hänsyn till överträdelsens art och omfattning ska diskrimineringsersättning utgå med 23 249 kr. Arbetsförmedlingen är en statlig myndighet. Ersättningen måste sättas på en sådan nivå att den har en avskräckande och preventiv effekt. Diskrimineringen har även inneburit en betydande kränkning för Kristen Hope. Hon har upplevt obehag och behandlades inte som hon förväntade sig eller hade rätt till. Det försvårade även hennes arbetssökande.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen förnekar att förfarandet i aktuellt fall på något sätt har inneburit en överträdelse av diskrimineringsförbudet. Det har varken förekommit direkt eller indirekt diskriminering. Arbetsförmedlingen har inte heller lämnat en instruktion att diskriminera.

Åtgärden att ombe Kristen Hope att visa pass eller nationellt id-kort för att styrka medborgarskap utgör inte direkt diskriminering i diskrimineringslagens mening. Arbetsförmedlingens agerande har varit kopplat till att utreda sökandens medborgarskap för att på så sätt utreda rätten att arbeta i Sverige. Medborgarskap omfattas inte av begreppet etnisk tillhörighet. Åtgärden att skjuta fram planeringssamtalet har inte inneburit ett missgynnande för Kristen Hope, dels eftersom mötet kunde äga rum vid ett senare tillfälle, dels eftersom Kristen Hope skulle ha bedömts sakna behov av Arbetsförmedlingens stöd eftersom hon arbetade och studerade på deltid. Kristen Hope har inte gått miste om några reella förmåner i form av A-kassa, arbetsmarknads-

utbildningar eller stöd i anställning som arbetssökande och inskrivna på Arbetsförmedlingen har rätt till. Planeringssamtalet har en begränsad praktisk betydelse och är inte knutet till några rättigheter; för arbetssökande som Kristen Hope som står nära arbetsmarknaden och med egen kraft kan söka och komma i arbete är detta särskilt tydligt. Det finns inte heller något orsakssamband mellan diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet och det påstådda missgynnandet.

Arbetsförmedlingens utredning av medborgarskap och åtgärden att skjuta fram planeringssamtalet har därmed inte inneburit ett missgynnande och rekvisiten för diskriminering enligt diskrimineringslagen är inte uppfyllda. Att utreda medborgarskap är också en nödvändig utredningsåtgärd för att kunna säkerställa att Arbetsförmedlingen bara hjälper de som har rätt att arbeta i Sverige.

Vidare har indirekt diskriminering inte förekommit eftersom Arbetsförmedlingens förfarande att utreda medborgarskap har ett berättigat och nödvändigt syfte. Det finns ett berättigat syfte att begära in pass för att kontrollera medborgarskap. Endast personer med svenskt medborgarskap eller som är medborgare i EU/EES eller har uppehållstillstånd med arbetstillstånd får vara inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen har svårigheter att kontrollera att alla som skrivs in faktiskt har rätt att vara inskrivna och det förekommer att personer är inskrivna utan att ha de medborgarskap eller tillstånd som krävs. Det finns idag inget systemstöd där Arbetsförmedlingen har tillgång till Skatteverkets databaser, utan all kontroll sker manuellt. Syftet med att begära att få se pass eller nationellt id-kort är att undvika att personer som inte har rätt till stöd av Arbetsförmedlingen skulle få det. Arbetsförmedlingen hanterar mängder av arbetssökande och att alltid kräva pass eller nationellt id-kort av samtliga skulle riskera att fördröja handläggningen och insatser för de som har rätt till sådana. Förfarandet att begära in pass vid osäkerhet på vilken nationalitet den arbetssökande har är lämpligt och nödvändigt för att uppnå syftet med regeln. Regeln syftar till att möjliggöra för Arbetsförmedlingen att kontrollera medborgarskap och säkerställa att den arbetssökande har rätt till Arbetsförmedlingens stöd. Regeln har därmed, objektivt sett, ett godtagbart och berättigat syfte.

De medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. För att kunna handlägga ärenden ber Arbetsförmedlingen alla arbets sökande att ta med giltig legitimationshandling, vilket är nödvändigt för att Arbetsförmedlingen ska kunna säkerställa att ärenden handläggs på ett korrekt sätt. Personer är typiskt sett inte benägna att ta med pass eller nationellt id-kort när de rör sig på stan. Att alltid ställa krav på att sådana medtas riskerar att skapa många situationer där möten får skjutas upp på grund av att rätt id-handlingar saknas. Många möten skulle behöva ställas in. Det är mer lämpligt och kostnadseffektivt att endast efterfråga pass eller nationellt id-kort i sådana fall det föreligger någon osäkerhet gällande den arbetssökandes medborgarskap. Vid en samlad intresseavvägning väger intresset av att kunna utreda medborgarskap på ett effektivt sätt tyngre än den eventuella olägenhet det innebär att hämta ett pass och återkomma vid ett senare tillfälle. Det är ett lämpligt och proportionerligt sätt att endast kontrollera medborgarskap särskilt i de fall osäkerhet råder om det.

Arbetsförmedlingen måste kunna hantera ärenden på ett kostnadseffektivt och korrekt sätt. Förfarandet är proportionerligt och väl avvägt. Kontroll av medborgarskap i enlighet med Arbetsförmedlingens nuvarande rutiner utgör således inte indirekt diskriminering och innebär inte heller att det har lämnats en instruktion att diskriminera.

Ersättningens storlek

Om tingsrätten finner att förfarandet innebär en överträdelse av diskrimineringslagstiftningen föreligger varken skada eller kränkning i sådan omfattning att diskrimineringsersättning ska utgå. Kristen Hopes obehag är så pass obetydligt och Arbetsförmedlingen hade inte någon avsikt att diskriminera. Förfarandet innebar endast att mötet senarelades ca två veckor, dvs. Kristen Hope led inte någon faktisk förlust genom förfarandet.

UTREDNINGEN

Parterna har lagt fram viss skriftlig bevisning.

Målet har med stöd av 42 kap. 18 § första stycket 5 rättegångsbalken avgjorts utan huvudförhandling.

DOMSKÄL – TINGSRÄTTENS BEDÖMNING**Rättslig reglering och utgångspunkter för tingsrättens prövning**

Enligt 2 kap. 9 § diskrimineringslagen (2008:567) är diskriminering av arbetssökande eller arbetstagare förbjuden i fråga om arbetsmarknadspolitisk verksamhet och arbetsförmedling utan offentligt uppdrag.

Enligt 2 kap. 17 § samma lag är diskriminering förbjuden även i andra fall än som avses i 5 eller 9–15 §§ när den som helt eller delvis omfattas av lagen (1994:260) om offentlig anställning bistår allmänheten med upplysningar, vägledning, råd eller annan sådan hjälp (p. 1) eller på annat sätt i anställningen har kontakter med allmänheten (p. 2).

Enligt 1 kap. 4 § diskrimineringslagen avses med diskriminering bl.a. följande:

Direkt diskriminering (p. 1): att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med bl.a. etnisk tillhörighet.

Indirekt diskriminering (p. 2): att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med bl.a. viss etnisk

tillhörighet, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

Instruktioner att diskriminera (p. 6): order eller instruktioner att diskriminera någon på ett sätt som avses i 1-5 och som lämnas åt någon som står i lydads- eller beroendeförhållande till den som lämnar ordern eller instruktionen eller som gentemot denna åtagit sig att fullgöra ett uppdrag.

Enligt 5 kap. 1 § första stycket diskrimineringslagen ska den som bryter mot förbuden mot diskriminering betala diskrimineringsersättning för den kränkning som överträdelsen innebär. När ersättningen bestäms ska särskilt beaktas syftet att motverka överträdelser av lagen. Ersättningen ska betalas till den som har kränkts av överträdelsen. Enligt bestämmelsens tredje stycke kan ersättningen sättas ned helt eller delvis om det finns särskilda skäl för detta. Av 5 kap. 2 § följer att om en arbetstagare i verksamhet som avses i bl.a. 2 kap. 9 och 17 §§ diskriminerar någon ska diskrimineringsersättningen betalas av arbetsgivaren.

I fråga om bevisbörda och beviskrav gäller enligt 6 kap. 3 § diskrimineringslagen att om den som anser sig ha blivit diskriminerad eller utsatt för repressalier visar omständigheter som ger anledning att anta att han eller hon har blivit diskriminerad eller utsatt för repressalier, är det svaranden som ska visa att diskriminering eller repressalier inte har förekommit. Bevisregeln innebär att om käranden lyckas göra det antagligt att käranden missgynnats av svaranden och att det rör sig om en jämförbar situation skapas en presumtion för att det finns ett orsakssamband mellan missgynnandet och diskrimineringsgrunden. För att undgå skyldighet att betala diskrimineringsersättning måste svaranden motbevisa presumtionen genom att exempelvis visa omständigheter som ger stöd för att missgynnandet helt och hållet haft andra orsaker än den i fallet aktuella diskrimineringsgrunden. (Se prop. 2007/08:95 s. 561.)

De faktiska omständigheterna i målet är i allt väsentligt ostridiga. Parterna är därtill överens om att Arbetsförmedlingens handläggning i detta fall omfattas av förbuden mot diskriminering i 2 kap. 9 och 17 §§ diskrimineringslagen.

Antidiskrimineringsbyrån har gjort gällande att Kristen Hope diskriminerats genom i första hand direkt diskriminering, i andra hand indirekt diskriminering och i tredje hand genom att Arbetsförmedlingen lämnat instruktioner att diskriminera. Tingsrätten har därför att pröva talan i den ordningen.

Har Kristen Hope utsatts för direkt diskriminering?

Direkt diskriminering är uppbyggt kring tre förutsättningar: missgynnande, jämförbar situation och orsakssamband. Tingsrätten prövar inledningsvis om Kristen Hope har missgynnats.

Har Kristen Hope missgynnats?

Innebörden av ett missgynnande är att någon drabbas av det som typiskt sett associeras med en negativ effekt, faktiskt liden skada, ett obehag eller någon annan nackdel. Avgörande vid bedömningen är att en negativ effekt inträder, inte vilken orsak som kan ligga bakom missgynnandet. I förarbetena till diskrimineringslagen nämns som exempel på missgynnande att någon försätts i ett sämre läge eller går miste om en förbättring, en förmån, en serviceåtgärd eller liknande (prop. 2007/08:95 s. 486 f.). Det kan t.ex. vara fråga om att nekas inträde på en restaurang. Vidare sägs att det som typiskt sett är förenat med faktiskt förlust, obehag eller liknande är att anse som ett missgynnande. Det sistnämnda ska emellertid inte tolkas så att det krävs att det ifrågasatta förfarandet faktiskt har fått någon praktisk eller ekonomisk konsekvens för den som påstås ha blivit diskriminerad (se RH 2014:9).

Det är ostridigt att det inbokade planeringsmötet på Arbetsförmedlingen inte blev av den aktuella dagen. Parterna har argumenterat på olika sätt beträffande vilka följder

detta fick och vilken betydelse det inbokade mötet hade för Kristen Hopes arbetsökande. Antidiskrimineringsbyrån menar att mötet *ställdes in* vilket innebar att Kristen Hope nekades det stöd hon hade rätt till. Arbetsförmedlingen menar att mötet i själva verket *flyttades fram* till en annan dag ca två veckor senare, dvs. det har inte varit fråga om att neka Kristen Hope något möte. Därtill menar Arbetsförmedlingen att planeringssamtalet har begränsad praktisk betydelse och inte är knutet till några rättigheter som sådant utan att det i stället är själva inskrivningen på Arbetsförmedlingen som medför rättigheter.

Tingsrätten kan konstatera att oaktat hur det förhåller sig med mötets betydelse för en enskild persons arbetsökande är det fråga om ett möte med en myndighet, vilket får sägas utgöra en förmån eller serviceåtgärd. Även om mötet i sig inte är kopplat till några rättigheter utgör det ett stöd för arbetssökande personer, vilket framgår av den skriftliga bevisning Antidiskrimineringsbyrån har lagt fram. Det står därtill klart att Kristen Hope bl.a. blev upprörd och ledsen när mötet ställdes in – omständigheter som Arbetsförmedlingen har vitsordat – dvs. att hon upplevde obehag av händelsen. Även om mötet i och för sig kunde hållas vid ett senare tillfälle kvarstår det faktum att handläggaren på Arbetsförmedlingen förklarade för Kristen Hope att mötet inte skulle hållas som planerat den aktuella dagen. Att mötet ställdes in innebär alltså att det uppstått en nackdel och en negativ effekt för Kristen Hope vid det aktuella tillfället, vilket utgör ett missgynnande. Missgynnandet som uppstod då kan som sådant inte läkas genom att mötet kunde hållas vid ett senare tillfälle. Kristen Hope har alltså missgynnats.

Har Kristen Hope befunnit sig i en jämförbar situation?

För att direkt diskriminering ska föreligga måste en jämförelse göras med hur någon eller några andra personer behandlats, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation. Endast om jämförelsen visar en avvikelse från hur någon annan person som befinner sig i jämförbar situation behandlas kan behandlingen bedömas som direkt diskriminering. Bedömningen av vad som utgör en jämförbar situation är olika beroende på tillämpningsområde och situation. Jämförelsen är endast rättvisande

om personerna befinner sig i situationer där det är rimligt att eller naturligt att jämföra dem med varandra (se a. prop. s. 487).

Antidiskrimineringsbyrån har anfört att planeringsmötet inte skulle ha ställts in för en arbetssökande med samma förutsättningar som Kristen Hope, dvs. en svensk medborgare utan brytning. Arbetsförmedlingen har uppgett att myndigheten måste utreda nationalitet utifrån vad situationen kräver och pass eller nationellt id-kort inte behövs i varje fall utan att det kan ibland kan räcka med ett id-kort utfärdat av Skatteverket.

Enligt tingsrätten ska en jämförelse göras med en annan person som uppfyller motsvarande kriterier för att få inledande stöd från Arbetsförmedlingen, dvs. en annan svensk medborgare. Hade en sådan svensk medborgare talat utan brytning hade medborgarskapet inte ifrågasatts och mötet hade hållits. Av det följer att Kristen Hope har behandlats annorlunda jämfört med hur någon annan skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Sammantaget får Antidiskrimineringsbyrån anses ha visat sådana omständigheter som ger anledning att anta att Kristen Hope har diskriminerats på grund av sin etniska tillhörighet. Det ankommer då på Arbetsförmedlingen att visa att skälet till att mötet ställdes in uteslutande berodde på andra orsaker än på Kristen Hopes etniska tillhörighet.

Finns det ett orsakssamband mellan missgynnandet och diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet?

Ett orsakssamband mellan missgynnandet och en relevant diskrimineringsgrund kan vara starkt eller svagt och en diskriminerande avsikt är inte nödvändig. Om hänsyn till någon av diskrimineringsgrunderna är en av flera orsaker till handlandet är detta tillräckligt. Den aktuella diskrimineringsgrunden behöver därmed inte vara det enda eller det avgörande skälet för beslutet. Orsakssamband kan alltså föreligga också när

diskrimineringsgrunden är en av flera faktorer som utgör orsaken till den missgynnande behandlingen. Detta kan uttryckas som att det inte behöver vara fråga om ett missgynnande *på grund av* diskrimineringsgrunden. Det räcker med att missgynandet *har samband med* diskrimineringsgrunden. (Se a. prop. s. 488 f.)

Parterna är överens om att det i och för sig är befogat och tillåtet för Arbetsförmedlingen att kontrollera medborgarskap, genom t.ex. krav på uppvisande av giltigt pass eller nationellt id-kort. Medborgarskap omfattas i sig inte av diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet (a. prop. s. 487). Arbetsförmedlingen har i kallelsen – såvitt gäller svenska medborgare – endast uppställt krav på att giltig legitimation ska medtas. Arbetsförmedlingen har också anfört att Arbetsförmedlingen bara kräver pass i de fall handläggaren känner osäkerhet kring medborgarskapet.

Enligt tingsrätten är det uppenbart att skälet till att mötet ställdes in inte var för att Kristen Hope i och för sig talade med brytning, utan för att handläggaren inte var säker på Kristen Hopes medborgarskap. Hade Kristen Hope haft med sig t.ex. pass till mötet som utvisade hennes svenska medborgarskap hade mötet hållits. Någon sådan handling behövde hon emellertid enligt utskickad kallelse inte ta med, just eftersom hon är svensk medborgare. Det är därtill ostridigt att handläggaren inte godtog Kristen Hopes uppgift vid mötet om att hon hade svenskt medborgarskap och inte heller hade tillgång till något system för att kolla upp detta, varpå mötet enligt handläggarens bedömning inte kunde hållas som planerat.

Det får därmed anses stå klart att det de facto var Kristen Hopes brytning som medförde att handläggaren vid mötet kände osäkerhet kring Kristen Hopes medborgarskap, dvs. Kristen Hopes brytning var en faktor som ledde till att mötet ställdes in. En brytning som är hänförlig till ett visst ursprung eller etnicitet omfattas av diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet. Som angetts ovan är det tillräckligt att diskrimineringsgrunden är en av flera faktorer som utgör orsaken till den missgynnande behandlingen. Mot den bakgrunden är tingsrättens slutsats att Arbetsförmedlingen inte har visat att skälet till att mötet ställdes in berodde på

uteslutande andra orsaker än Kristen Hopes brytning. Det finns därmed ett tillräckligt orsakssamband mellan missgynnandet och diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet.

Av ovanstående följer att Kristen Hope har utsatts för direkt diskriminering av Arbetsförmedlingen. Det saknas därför skäl att pröva om diskriminering har skett utifrån någon av de andra grunderna.

Frågan är då om Kristen Hope har rätt till diskrimineringsersättning med anledning av den diskriminering hon har utsatts för.

Arbetsförmedlingen ska utge 10 000 kr i diskrimineringsersättning till Kristen Hope

Enligt förarbetena till diskrimineringslagen bör utgångspunkten vid beräkningen av diskrimineringsersättningens storlek vara allvaret i den överträdelse av lagens bestämmelser om diskrimineringsförbud som skett. Överträdelsens art och omfattning bör beaktas, vari både den drabbades intresse av att reglerna upprätthålls och den personliga upplevelsen av kränkning som överträdelsen innebär bör vägas in. Även avsikten hos den som diskriminerat bör kunna beaktas. Det har särskilt framhållits att ju allvarigare överträdelse, desto högre bör diskrimineringsersättningen vara och att denna effektivt ska motverka överträdelser av lagen. (Se a. prop. s. 398 f.)

Högsta domstolen har i rättsfallen ”Veolia” (NJA 2014 s. 499 I och II) lagt fast vissa riktlinjer för hur diskrimineringsersättning ska bestämmas. Riktlinjerna innebär att detta sker i två steg. Först bestäms en ersättning som ska kompensera den diskriminerade för det lidande som kränkningen har medfört (upprättelseersättningen), och därefter bestäms ett till prevention syftande straffskadestånd (preventionspåslaget). Utgångspunkten är attventionspåslaget är lika stort som upprättelseersättningen.

Om den som har varit utsatt för en ringa kränkning får en efter omständigheterna adekvat upprättelse på något annat sätt än i form av pengar, så får det i regel räcka. En

sådan upprättelse bör till en början rymma en uppriktig ursäkt. Vidare bör krävas att de olägenheter som diskrimineringen kan ha fört med sig har undanröjts, i den mån det har varit möjligt. Därutöver bör det också fodras att möjliga och lämpliga åtgärder har vidtagits för att undvika upprepningar. Det följer av grunderna för preventionspåslaget, nämligen att fortsatt diskriminering i möjligaste mån ska förebyggas. De angivna upprättelseåtgärderna måste vidtas i nära anslutning till kränkningen. En minimi-ersättning ska i regel motsvara lägsta beloppet för kränkingsersättning, dvs. för närvarande 5 000 kr. Efter att hänsyn tagits till preventionspåslaget innebär det att diskrimineringsersättning i regel ska bestämmas till lägst 10 000 kr, ifall inte omständigheterna är sådana att den som har kränkts bör nöja sig med annan upprättelse. (Se NJA 2014 s. 499 II.)

Tingsrättens bedömning

Tingsrätten kan konstatera att den diskriminering Kristen Hope har utsatts för i detta fall inte kan anses ha varit avsiktlig. Missgynnandet har inte heller medfört några allvarliga konsekvenser eller bestående olägenheter för Kristen Hope, särskilt eftersom hon omedelbart erbjöds en ny mötestid ett par veckor senare. Utredningen ger inte heller stöd för att missgynnandet i övrigt medfört några mer varaktiga konsekvenser för Kristen Hope.

Omständigheterna är därmed sådana att den kränkning Kristen Hope varit utsatt för är av det lindrigare slag som bör kunna kompenseras genom annan upprättelse än ersättning i pengar. När det gäller frågan om hon har fått sådan upprättelse kan tingsrätten konstatera att Arbetsförmedlingen i målet varken har gjort gällande att Kristen Hope fått en uppriktig ursäkt eller att lämpliga åtgärder vidtogs för att undvika upprepningar av det slags diskriminering som Kristen Hope utsattes för. Redan av det skälet står det därmed klart att Kristen Hope inte kan anses ha fått någon sådan upprättelse – vilken ska ges i nära anslutning till händelsen – som krävs för att diskrimineringsersättning inte ska utgå. Arbetsförmedlingen ska därför förpliktas att utge diskrimineringsersättning till Kristen Hope. Det finns inte skäl att bestämma ersättningen högre än till 10 000 kr.

På beloppet ska ränta utgå. Arbetsförmedlingen har vitsordat sättet att beräkna ränta som därför ska utgå från dagen för delgivning av stämning, dvs. den 22 november 2019.

Sammanfattande slutsats

Tingsrätten har kommit fram till att Kristen Hope har utsatts för direkt diskriminering. Diskrimineringen är enligt tingsrätten av det lindrigare slag som bör kunna kompenseras genom annan upprättelse än ersättning i pengar. Kristen Hope kan inte anses ha fått sådan upprättelse som är en förutsättning för att ersättning inte ska utgå. Diskrimineringsersättningen ska därför bestämmas till 10 000 kr jämte ränta.

Rättegångskostnader

Inte någon av parterna har begärt ersättning för sin rättegångskostnad utan ansett att vardera part ska stå sin egen kostnad enligt 6 kap. 7 § första stycket diskrimineringslagen. Någon ersättning för rättegångskostnader ska därför inte utgå, utan förordnande ska ske i enlighet med parternas begäran.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (TR-02)

Ett överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 16 oktober 2020. Prövningstillstånd krävs.

Emelie Norberg Kling

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.